

BUSTER

UNDERVISNINGSMATERIALE

Nordisk sprog:
Film fra Norden
Mellemtrin + Udskoling

De nordiske landes historie er utrolig sammenviklet! Grænserne har ikke altid ligget som de gør nu, men har rykket sig rundt. Krig og kamp om politisk dominans har der været nok af - det har IKKE været kedeligt. Vores sprog, kultur og samfundsform minder på mange måder om hinanden og ser man på os udefra kan de nordiske lande virke som én samlet helhed. Men hvad ved vi egentlig om vores nabolande? Det tester vi med dette undervisningsmateriale, hvor vi undersøger jeres viden om Danmark, Sverige, Norge, Finland, Grønland, Færøerne og Island. Det gør vi i forbindelse med jeres biografbesøg på BUSTER filmfestival, hvor I skal se en film fra et af disse lande. For er der noget, som vi deler mere og mere med hinanden landene imellem, så er det ting som film og serier, der giver et lille glimt af livet i nabolandene.

Materialet handler ikke om den ene film, I skal se, men giver jer nogle faglige briller at se den med samt nogle begreber, I kan bruge, når I bagefter taler om filmen hjemme i klassen.

I materialet:

FØR FILMEN

DEL 1: Norden

I BIOGRAFEN

DEL 2: Det skal I lægge mærke til

EFTER FILMEN

DEL 3: Samtale om filmen

DEL 4: Kahoot + Fun Facts

FØR FILMEN

DEL 1: Norden

Som forberedelse til at se nordiske film på BUSTER Filmfestival skal I arbejde med jeres kendskab til Danmark, Norge, Sverige, Finland, Grønland, Færøerne og Island. Herudover skal I undersøge den film I skal ind og se.

Tal på klassen om, hvad I allerede ved om svensk, norsk, finsk og dansk sprog og kultur:

- Gå sammen to og to og lav sammen et kort over Danmark, Norge, Sverige, Finland, Grønland og Færøerne. Tegn en typisk ting ved hvert land (det kan være et dyr, en sang, en kendis, en ret eller andet I forbinder med landet). I kan også klistre billeder på som en collage.
- Lav en faktaboks ud fra hvert land med fun facts om landet og sproget.
- Nedskriv hver 3 ting, landene hver især deler med Danmark og 3 ting der adskiller dem fra Danmark.
- Brug nettet til at undersøge lidt om den specifikke film, I skal ind og se. Find bl.a. ud af, hvem der har lavet filmen, hvilke slags film instruktøren, har lavet tidligere, hvem der spiller med i filmen, og hvad filmen handler om. Har filmen et særligt nordisk tema?
- Til sidst mødes alle i klassen. Nu skal grupperne fortælle, hvad de skrev ned af fun facts om landene og de 3 ting som adskiller sig fra og ligner Danmark.

Tal gerne om:

- Har nogen af jer en særlig forbindelse til et nordisk land?
- Hvilke stereotyper og fordomme forbinder I med de enkelte nordiske lande?
- Saml på klassen op på, hvad I har fundet ud af om den film, I skal ind og se.

I BIOGRAFEN

DEL 2: Det skal I lægge mærke til!

Det er godt at være opmærksom på nogle forskellige elementer i filmen, når I senere skal arbejde med den i klassen. Derfor har vi lavet en liste over, hvad I gerne må holde øje med i biografen:

- Lyt godt efter ordene - er der sjove eller mærkelige ord? Er der et ord i filmen, som bliver brugt igen og igen. Hvad betyder ordet? Læg evt. mærke til underteksterne og oversættelsen af ordet.
- Hvilke emner kommer filmen ind på? F.eks. konflikt, familie, venskab, barndom, ungdom, problemer, andet?
- Har filmen et særligt nordisk tema? Hvorfor eller hvorfor ikke?
- Er der nogle stereotype skildringer af det nordiske land i filmen? Eller viser filmen nogle nye eller overraskende sider af det?
- Kan du relatere til karaktererne i filmen? Minder deres hverdag dig om din egen eller er den meget anderledes?

EFTER FILMEN

DEL 3: Samtale om filmen

Vi håber, I har haft en dejlig tur i biografen. Nu skal I arbejde med den film, I var inde og se. I skal arbejde med filmens emner, karakterer og genre.

PÅ KLASSEN: ET NÆRMERE KIG PÅ FILMEN

Tal om jeres umiddelbare oplevelse af filmen sammen:

- Hvordan var det at lytte til norsk/svensk/finsk? Hvordan opfattede du sprogets melodi? Genkendte du ord fra dit eget sprog?
- Hvad mindede dig om Danmark, og hvad adskilte sig?
- Bekræftede eller afkræftede filmen dine forestillinger om enten Sverige, Norge, Finland, Grønland, Færøerne, Island eller Danmark?
- Kunne filmen kunne have foregået udenfor Norden?

GRUPPEØVELSE: FILMANALYSE

Gå ud i grupper og lav en lille analyse af filmen. Arbejd bl.a. med:

- En personkarakteristik
- Filmens komposition - forklar handlingsforløb med berettermodellen.
- Tal om, hvilke emner filmen kom ind på. F.eks. barndom, fællesskab, familie, kriser eller noget helt andet.
- Hvad filmens overordnede budskab var. Er I enige? Var der mere end et?

Saml op på klassen til sidst.

GRUPPEØVELSE: TILFØJ INFO OG ORD TIL KORTET

Gå tilbage i de grupper, I var i, da I lavede kortet over Norden

Tilføj 2-3 nye kendetegn om sproget eller kulturen, som I lærte af filmen.

Lagde I mærke til et eller flere ord, som de brugte meget i filmen? Hvilke ord bed I mærke i? Skriv ord og betydning ned på kortet.

Saml op på klassen

INDIVIDUEL SKRIVEØVELSE: FILMANMELDELSE

Leg, at du er en filmanmelder og lav en kort filmanmeldelse af filmen på en halv til en hel side.

Anmeldelsen skal indledes med en billedrig beskrivelse af filmens setting (det landskab eller område, hvor den er filmet), som maler det frem for læseren.

Eksempel: "I det iskolde og knitrende hvide Lapland, hvor elgene lister rundt bag sneklædte fyrregrene og Nordlyset maler striber over den kulsorte nat, møder vi Rana, hovedkarakteren."

Kom herefter ind på følgende emner:

- Filmens hovedkarakterer
- Filmens tema
- Historiens hovedkonflikt
- Hvad er din vurdering af filmen
- Og sidst men ikke mindst, hvilke nye indtryk af landets sprog og kultur du fik ud af at se filmen.

Læs anmeldelserne op på klassen og sammenlign jeres vurderinger af filmen. Læg mærke til hvad, I hver især lægger vægt på som positive og negative ting ved jeres filmoplevelse.

GRUPPEØVELSE: GENGIV SCENEN MED ET TWIST

Lav en gruppe på 3 og husk sammen tilbage på filmen. Vælg sammen en scene i filmen, som gjorde indtryk på jer. Det kan være en scene, der fortalte hovedbudskabet i filmen, eller scenen, der var "point of no return" eller filmens klimaks.

Prøv at huske, hvad der skete i scenen. Lav jeres egne replikker på dansk, der kort gengiver, hvad der skete i filmen.

Lav **ÉN** ting om i scenen. Noget skal være anderledes - det kan f.eks. være en reaktion, nogle karaktertræk, en handling el.lign. I må selv om hvad.

Fordel roller og replikker mellem jer og øv scenen, indtil I føler, I har indlevelsen nogenlunde rigtig.

Alle viser til sidst deres scener til klassen. Tal om:

- hvad var det ved scenen, I godt kunne lide eller som gjorde indtryk på jer?
- Har I valgt de samme scener?
- Kan de andre se, hvad det er, gruppen har lavet om?

EFTER FILMEN

DEL 4: KAHOOT + FUN FACTS

Klar på [KAHOOT OM NORDEN](#)?

FUN FACTS [kan læses før eller efter I har svaret på spørgsmålene]

#1 Fun fact om Samere

Samerne er urbefolkningen i Sápmi – samernes land. Området strækker sig over fire lande i Norden. De nordlige dele af Sverige, Norge, Finland og Rusland udgør Sápmi og i alt findes der omkring 80.000 – 100.000 samere i verden. En del samere overlever på brugen af rensdyr, men andre vigtige kilder til overlevelse er for samerne at bygge, jage og fiske. Samisk er ikke bare ét sprog. Sydsamisk, østsamisk og centralsamisk er de tre centrale sprogområder, og herudover findes der yderligere mindst ni forskellige varianter af samisk. Forskellene blandt sprogene gør, at samere fra forskellige områder kan have svært ved at forstå hinanden. Samisk tilhører den finsk-ugriske sprogfamilie, ligesom blandt andet estisk, ungarsk og finsk. Alle disse sprog er altså beslægtede. Det antages, at finsk og samisk har en fælles historie med et samisk-finsk ursprog, som taltes for omkring 4000 år siden, og som siden har udviklet sig i forskellige retninger. Samerne er et folk, der historisk er blevet diskrimineret. Der findes stadig mange fordomme om samerne den dag i dag. Samernes nationaldag fejres d. 6. februar.

#2 Fun fact om findlandssvensk og finlandssvenskere

Finland har to officielle sprog: finsk og svensk. Omkring 5% af Finlands indbyggere har svensk som modersmål og er det, der hedder finlandssvenskere. Dette er et spor fra Sverige og Finlands sammenviklede historie over 600 år. Finland og Sverige var samme land frem til år 1809, da Sverige forærede Finland til Rusland. Nationen Finland blev skabt i 1917, da Finland blev selvstændigt. Finlandssvenskerne er i hovedtræk bosat langs Finlands kyst og visse byer, har en svensktalende majoritet.

Finlandssvenskerne har egne aviser, radio- og TV-kanaler og fejrer sin egen dag hvert år d. 6. november: "Svenska dagen". Tove Jansson, som skrev bøgerne om Mumitrolden, var finlandssvensk.

#4 Fun fact Väinämöinen

Asatroen var aldrig så stærk i Finland som i de øvrige nordiske lande. I Finland skrev Elias Lönnrot nationaleposet *Kalevala* baseret på finsk folketro og folkedigte, som blev samlet ind i 1800-tallet. Her er Väinämöinen den vigtigste helt af dem alle. Väinämöinen beherskede trolddom og siges at have besøgt underverdenen og kommet levende derfra. Han spiller kanteles, Finlands nationalinstrument, som er lavet af hovedet på en gigantisk ged. Ifølge nogle var det også ham, der skabte verden.

#6 Fun fact om Grønland-Danmark

Grønland er verdens største ø og er i dag et selvstyrende område, inden for Det danske rigsfællesskab, men længe var Grønland en dansk koloni. Koloniseringen startede i 1721, da den danske præst Hans Egede kom til Grønland for at lede efter efterkommere af vikingerne. I 1953 blev Grønland officielt en dansk landsdel, og i først 1979 dannede Grønland sit eget hjemmestyre med parlament og regering. I 2009 anerkendte Danmark grønlanderne som sit eget folk, men Grønland er stadig økonomisk afhængig af Danmark med mange spor og udfordringer, der rækker tilbage i koloniseringen. Koloniseringen er stadig kun ved at blive bearbejdet i Grønland og i Danmark. Et helt konkret eksempel fra den danske kolonisering er sagen om de i alt 22 grønlandske børn fra 4-9 år, som i 1951 blev fjernet fra deres forældre og sendt til Danmark for at lære dansk.

#7 Fun fact relationen Færøerne-Danmark

Et lignende tilhørsforhold har Danmark med Færøerne. Færøerne er også en selvstyrende stat med eget parlament, eget flag og egne frimærker. Færøerne ligger også under Det danske rigsfællesskab, men blev selvstyrende i 1948. Oprindeligt tilhørte Færøerne Norge, men da Norge blev en del af Danmark, gjorde Færøerne også og i 1814, da Norge blev selvstændigt, fortsatte Færøerne med at høre under Danmark.

#10 Fun fact bokmål

Grunden til der findes to skriftsprog i Norge hænger sammen med, at Norge engang var en del af Danmark. Norge løsrev sig fra Danmark i 1814 og ville udvikle sit eget norske skriftsprog. Bokmål blev skabt ved at justere det danske skriftsprog til noget, der lød mere som norsk talesprog. Nynorsk er til gengæld et helt nyt skriftsprog, som er blevet lavet med udgangspunkt i forskellige norske dialekter.

